

ARETUSEESKIRI

EKL Juhatuse poolt kinnitatud

Kaukaasia lambakoerte aretuse eesmärgid

Vastu võetud tõuühingu üldkoosoleku poolt 19.11.2015

EKL teadusnõukogu poolt heaks kiidetud

Sisukord:

1. Kokkuvõte
2. Tõu taustaandmed
3. Tõuühing ja selle ajalugu
4. Praegune olukord
 - 4.1 Populatsiooni suurus ja koosseis
 - 4.2 Iseloom ja kasutus(töö-) omadused
 - 4.3 Tervis
 - 4.3.1 Pärilikud haigused ja nende kontroll
 - 4.3.2 Muud Eestis diagnoositud olulised haigused selles tõus
 - 4.3.3 Kokkuvõtte sellel tõul esinevatest haigustest mujal maailmas
 - 4.4 Välimik
5. Kokkuvõtte varasema kehtinud aretuseeskirja menetlemise rakendamise tulemusest
6. Aretuse eesmärgid ja strateegiad
 - 6.1 Nägemus
 - 6.2 Tõuühingu strateegia
7. Allikad
9. Lisad

1. KOKKUVÕTE

Kaukaasia lambakoerte populatsioon Eestis on orienteeruvalt 200-250 isendit. Aastas sünnib Eestis keskmiselt 2 pesakonda kaukaasia lambakoera kutsikaid. Arvestades vähest pesakondade arvu otsustati jätkata 2010-2014 aastatel kehtinud aretusnõuetega: aretuses kasutatavatel koertel peab olema ametlik puusa- ja küünarliigeste düsplasia-uuringu tulemus.

Näituse hinned: isasel koeral-vähemalt kaks hinnet SP kõikide tõugude näituselt või üks hinne SP tõu erinäituselt;

emasel koeral-vähemalt kaks hinnet VH kõikide tõugude näituselt või üks hinne VH tõu erinäituselt.

Tõuühing peab oluliseks jätkuvat terviseuuringute tulemuste ja populatsiooni suuruse kohta käivate andmete kogumist. Veelgi pikemas perspektiivis tuleb kaaluda duubelpesakondade piiramist kahe korrani või keelata see üldse kui esimene pesakond oli kutsikarohke. Samuti võib tekkida vajadus viia sisse piirangud halvema düsplasiaastmega aretuskoertele. Oluliseks strateegiliseks ülesandeks on ka ametliku iseloomutesti väljatöötamine ja rakendamine.

2. TÕU TAUSTAANDMED

Ühe vanima koeratõuna pärineb kaukaasia lambakoer Tiibeti dogilaadsetest koertest, kes oma

päritolult on lähedased Aasia karja- ja võitluskoertele. Tõu nimetus ise viitab tema levikualale. Karjakasvatuse ja klassiühiskonna arenemisega tekkis vajadus suurekasvuliste koerte järele, kes suudaksid kaitsta loomakarju ja eluasemeid kiskjate ning vaenulike naabrite eest. Iidsetest aegadest on need koerad saatnud karjakasvatajaid laialdasel territooriumil, mis ulatub steppidest ja Kaukasuse eelmäestikust Iraani mägismaani. Tõug kujunes välja peamiselt mäestikutingimustes ning seda on mõjutanud erinevate hõimude rahvuslikud ja kultuurilised iseärasused. Selle ainulaadse tõu, nagu ka kõigi teiste aborigeensete tõugude puhul, puudub võimalus osutada konkreetsele aretajale ja isegi konkreetsele rahvusele. Tõenäoliselt sattusid tõu esivanemad Kaukaasiasse Aasiast koos rändkarjakasvatajate hõimude, sõjavägede ja kaubakaravanidega. Tolleaegsed koerad pidid olema väga tugevad, vastupidavad, vähenõudlikud, iseseisva otsustusvõimega ning kurjad mitte ainult kiskjate vaid ka inimeste suhtes. Kaukaasia lambakoeri kasutati peamiselt kariloomade kaitsmiseks, kuid on ammustest aegedest endale tuntust kogunud ka suurepärase valvekoertena. On teada, et juba XVIII sajandil rakendas vene armee neid kindluste valvamisel.

Kuna leviala ilmastikutingimused on äärmiselt erinevad- kuivadest steppidest raskete ilmaoludega kõrgmäestikukliimani- on tõus alati esinenud tõusiseste tüüpide rohkust. Tõu süstematiseerimise ja standardiseerimise esimesed katsed algasid 20 sajandi 30-ndatel aastatel. Toonase tuntud künoloogi A.P. Mazoveri arvates: „Parimad kaukaasia lambakoerad elavad Gruusia NSV-s, kus nad on võimsa luustikuga ning teistest tõukaaslastist suurimad. Kehatüüp enamasti tugev, jämedakoeline. Tüüpiline, õigete joontega pea. Ühtlane värvus ja pikk karv muudavad koera efektseks ja ilusaks.” Mainitud kirjeldus võeti standardi põhialuseks ja kehtib mõningaste muudatustega tänaseni. Samas ei välistatud standardist ka teisi tõusiseseid tüüpe.

Möödunud sajandi 70-ndate aastateni oli enamik kaukaasia lambakoerte populatsioonist endise NSVL-i euroopaosas koondunud sõjaväe ja ametkondlikesse kasvandustesse ning kasutati eranditult vaid objektide valvamiseks. Päritolumaal töötasid koerad endiselt karjuste abilistena.

Alles 70-ndate lõpul hakkavad kaukaasia lambakoerad levima eraisikute seas, kuid ka siis soetati neid valdavalt majapidamiste valveks. Tänu erakordsetele valveomadustele, vähenõudlikkusele, tugevale tervisele ning keerulistele majandusoludele 80-ndate lõpuaastail, muutub tõug üheks populaarseimaks terves Nõukogude Liidus, ka Eestis. Just sel perioodil jätab tõusse tugeva jälje kultuuraretus muutus selle ühetüübilisemaks, kuid ühtlasi hakkavad koerad märgatavalt erinema päritolumaal elavatest tõu esindajatest, ehkki nn. aborigeensete koerte sissevedu ja kasutus aretuses veel jätkub. 20 saj. lõpul tekivad Kaukaasia piirkonna riikides rohked sõjalised konfliktid, mis omakorda mõjuvad hävituslikult kaukaasia lambakoerte populatsioonile. Alates sellest ajast on aborigeensete isendite mõju tõule Euroopas praktiliselt olematu. Nii on paraku kadunud ka võimalus lisada kultuurpopulatsioonile koeri, kes- kuigi välimikult tihtipeale vähemefektseina- on läbinud loodusliku valiku karmi protsessi ja sellest johtuvalt tugevama tervise, kõrge intelligentsuse ja stabiilse närvisüsteemiga. Tõu ainsaks kastusalaks jääb valvetöö. Samal ajal muutuvad Euroopas populaarseks koertenäitused ning ehkki suurem osa koertest on soetatud puhtalt praktilistel eesmärkidel, on kaukaasia lambakoerte arv niivõrd suur, et neid jagub piisavalt näitustelegi. 30-40 kaukaasia lambakoera ringis oli 90-ndate alguspoolel Eesti näitustel tavaline („Eesti Võitja 94”- 43 koera), EKL-is registreeriti 1999. aastal isegi 96 kutsikat. Majandusolude paranedes, erinevate tõugude ilmumisega alates 90-ndate keskpaigast, hakkab nõudlus kaukaasia lambakoerte järele kahanema. Paljuski nendel samadel põhjustel, mis tõu omal ajal nii moodsaks tegid- tigidus, sõltumatus, püüd domineerida. 2000-ndatel kuulub tõug Eestis juba väikesearvuliste hulka- viimasel kümnendil on sündinud 1-3 pesakonda aastas, registreeritud kantakse alla 25 koera. Võib kindlalt öelda, et ka praegu otsib valdav enamik potentsiaalseist ostjaist usaldusväärset valvekoera, vaid vähesed ihkavad lihtsalt seltsilist või näitusekoera.

3. TÕUÜHING JA SELLE AJALUGU

Eesti Kesk-Aasia ja Kaukaasia Lambakoerte Tõuühing asutati 1995 aastal. Samal aastal korraldati ka esimene näitus.

Praegu kuulub ühingusse 31 liiget. Liikmete arv on aastate lõikes olnud 25-40 inimest. Peamiselt on kõik liikmed kesk-aasia või kaukaasia lambakoerte omanikud, kuid on ka lihtsalt huvilisi, kellel hetkel koera pole. Tõuühing korraldab kolm suuremat üritust aastas: erinäitus, sügisene üritus ja parimate näitusekoerte tunnustamine. Kord mõne aasta tagant viiakse läbi koerte mõõtmist ja indekseerimist. Neid üritusi viivad läbi vastavad toimkonnad, mis on eelnevalt moodustatud. Kuna tegemist on tõugudega, kes vajavad sotsialiseerimist ja koolitamist siis pakub Tõuühing kõigile soovijatele tõualast infot, kuulekus ja kaitsekoolitust ning kutsikate sotsialiseerimist. Lisaks saab sooritada mitteametliku iseloomutesti RKF-i aretuskoerte programmi järgi.

Tõuühingut juhivad neljaliikmeline juhatus.

Toimkonnad valitakse üritustele eelnevalt.

4. TÕU PRAEGUNE OLUKORD

4.1 Populatsiooni suurus ja koosseis

Viimase 10 aasta vältel on EKL registrisse kantud keskmiselt 25 koera aastas, populatsiooni suuruseks võib arvata 200-250 koera.

AASTA	Registreerimised (arv)	Pesakonnad	Import arv	Kasvatajad arv	Isad	Emad
2010	21	2	3	2	2	2
2011	14	3	2	3	3	3
2012	5	0	5	0	0	0
2013	23	3	2	2	3	3
2014	22	3	3	2	3	3

2010-2014 sündis kokku 11 pesakonda kaheksast isasest (69 kutsikat). Neist 3 pesakonda väljaspool Eestit sündinud paaritusest, 2 pesakonda Eestisse imporditud isastest ja 6 pesakonda pärineb 3 Eestis sündinud isasest (neist kahel kummalgi üks pesakond ja kolmandal 4 pesakonda). Nii on viie aastaga saadud 7 pesakonda seitsmest erinevast isasest ning 4 pesakonda ühest isasest, kellelt kokku 17 kutsikat ehk 24,29% kutsikate üldarvust. Neist neljast pesakonnast kaks on saadud duubelpaaritusest; nimetatud koerad pärinevad ühest ja samast kennelist. Mõlemal esineb kaugel inbriidingu aste- ühel 4-4 (inbriidingu koefitsient 0,0078) ja teisel 4-4; 3-4; 4-4 (inbriidingu koefitsient 0,0156). Seega üsna tähtsusetul määral. Eestis asuvale populatsioonile tervikuna ei ole kõrge inbriidingu koefitsient omane- kui mõnede koerte sugupuus esinebki ühiseid esivanemaid, siis enamasti neljandas, harvem kolmandas põlves. Käesoleva ajani ei ole ühtegi viimasel viiel aastal sündinud kutsikat aretuses kasutatud. Kõik siintoodud numbrid on üldjoontes sarnased eelneva 5 aasta analüüsiga. Seega ei ole hetkel vähimatki põhjust rääkida mõne konkreetse

aretuskoera liigsest kasutamisest tõus. Küll aga on võimalik, et Eesti tingimusi silmas pidades tuleks kaaluda võimalust piirata duubelpaarituste arvu kaheni.

Tõu olukorrast naabermaades võib täpseteks lugeda vaid Soome andmeid, kus pesakondi on küll oluliselt rohkem, kuid arvestades elanikkonna suurust võib öelda, et sealgi valitseb Eestiga sarnane olukord. Mõlemas riigis on tõug suhteliselt väikesearvuline. Vaatamata statistiliste andmete puudumisele võib sama öelda Läti ja Leedu kohta.

Soome

AASTA	Registreerimised (arv)	Pesakonnad	Import arv	Kasvatajad arv	Isad	Emad
2012	62	9	3	8	8	9
2013	41	8	3	7	7	8
2014	38	5	3	5	4	5

4.2 Iseloom ja kasutus(töö)omadused

«Käitumine on tasakaalukas, aktiivne, enesekindel, julge ja sõltumatu. Kaukaasia lambakoer väljendab selgelt oma kiindumust peremehe vastu ning ta on ka suurepärase valvekoer.» Populatsioon tervikuna vastab kirjeldatud standardile ehkki vahetevahel tuleb ette omanike poolt juhimatuid koeri. Seejuures alati ei ole võimalik määratleda, kas põhjuseks on koera iseloom või peremehe oskamatu käitumine. Palju tõsisemaks probleemiks on koerte argus, eriti arvesse võttes asjaolu, et kahjuks kipuvad kohtunikud näitustel “karistama” pisimatki agressiivsuse ilmingut (isegi kui omanik koera täielikult valitseb) ega osuta vähimatki tähelepanu ilmselgelt kartlikule käitumisele andes niiviisi eelistuse tõule ebatüüpilistele argadele isenditele. Elu on näidanud, et kõige ettearvamatud ja ohtlikumad on just need koerad, kelles ühilduvad argus ja tõule omane agressiivsus ja usaldamatus.

Kohustuslikku tõu iseloomutesti ei ole välja töötatud. 2014 aastal pakkus Tõuühing soovijatele mitteametlikku testi (RKF-i soovitatud test aretuskoertele), mis ei seisne mingi kindla tõule iseloomuliku omaduse väljaselgitamises vaid on pigem lihtne kontroll koera sotsiaalse kohanemise võimest, võimaldades siiski avastada äärmuslikku argust või juhimatut agressiivsust. Kõik 6 osalenud kaukaasia lambakoera läbisid testi edukalt. Lisaks on Tõuühingu kaudu võimalik teha valveomaduste testi, mida teostab Ukraina valvekoerte koolituskeskuses „ARES” õppinud figurant.

Nagu öeldud, on testid vabatahtlikud, kuid soovi korral saab vastutustundlik omanik ja kasvataja sellega väärtuslikku lisateavet oma koera käitumise kohta.

4.3 Tervis

4.3.1 Pärilikud haigused ja nende kontroll

Sarnaselt teiste suurekasvuliste tõugudega on sagedamini diagnoositavateks haigusteks puusa- ja küünarliigeste düsplaasia. Selle haiguse raskeimad astmed mõjutavad kahtlemata nii koerte

suutlikkust töötada kui ka täisväärtuslikult elada. Koera eest hoolitsemine muutub omanikule märksa keerulisemaks ja kulukamaks. Kalleid operatsioone ja toetusravi nõudvaid isendeid ei saa mõistagi nimetada vähenõudlikeks töötavateks koerteks.

On üldteada, et nende haiguste põhjuseks ei ole ainult pärilik eelsoodumus. Mõjutavad ka välise keskkonna tegurid, muuhulgas liigkiiret kasvu ja kaalutõusu soodustav vale toitmine. Populatsiooni vähesuse tõttu otsustas Tõuühing lubada aretusse kõik koerad olenemata eelpool nimetatud haiguste astmest, piirdudes kohustusliku küünar- ja puusaliigeste uuringu tulemusega. Uuringute tulemuste avalikkus võimaldab igal koeraostjal või aretuskoera omanikul ise langetada otsuse kutsika ostu või aretuskoera kasutamise kohta.

Vaatamata neile meetmetele pesakondade arv möödunud perioodi jooksul ei suurenenud:

2005-2008 aastal, kui aretusse ei lubatud HD D ja E astmega ning ED 2 ja 3 astmega koeri, sündis 9 pesakonda. 2009-2014 aastal, kui nõutud oli vaid uuringu tulemus- 11 pesakonda. Seejuures kuuel juhul kasutati koeri, keda ei saanud kasutada eelneva perioodi nõuete kohaselt ja neljal juhul oli ühe vanema uuringutulemused teadmata (vt. Tabelit). Kõigist sel ajal sündinud kutsikaist läbis HD/ED uuringu ainult üks.

Vanemate HD/ED tulemused.	Järglaste HD/ED tulemused.
---------------------------------	----------------------------------

2010

AA/01 x CC/21	
? X BC/00	

2011

? X AA/00	
AA/01 x CB/12	1 BC/11
? X AA/00	

2013

AA/22 x BA/33	
A0 x CC/01	
AA/01 x CB/12	

2014

CD/23 x AB/32	
AA/01 x CC/21	
? X CC/01	

Seetõttu näis Tõuühingule mõistlik jätta aretuskoertele esitatavad nõudmised düsplasia uuringute kohta samaks ka tuleval perioodil.

Vastavad piirangud naabermaades:

Venemaal, kus asub tõu põhimass, puuduvad igasugused nõudmised HD/ED uuringute kohta.

Läti lubab aretusse koeri astmetega mitte alla D/2, kusjuures koeri, kelle HD on D võib paaritada vaid koertega, kelle HD on A või B ning analoogselt ED-2 koeri võib paaritada vaid ED-0 koertega. Paraku puuduvad Lätis avalikud allikad, mille põhjal saaks hinnata piirangute tõhusust.

Leedu lubab aretusse koeri HD tulemusega mitte alla D, kusjuures D-koeri võib paaritada ainult A-astme koertega. Kүүнарliigese düsplaasia suhtes piirangud puuduvad.

Soomes on aretuses keelatud kasutada HD-E ja ED-3 astmetega koeri.

4.3.2 Muud Eestis diagnoositud haigused selles tõus

Objektiivseid andmeid tõus esineda võivate muude haiguste kohta ei õnnestunud leida. Ning kuigi silmalau pöördumise, eesmise ristsideme rebenemise ja maokeeru juhtumeid on Eestis ette tulnud, ei ole nende kohta mingit usaldusväärset statistikat.

4.3.3 Kokkuvõtte sellel tõul esinevatest haigustest mujal maailmas

Statistikat võib leida ainult düsplaasia uuringu tulemustest. Pealegi on Eestis kättesaadavad vaid Eesti ja Soome andmed.

Eelneva 5 aasta jooksul (2010-2014):

Eestis uuriti 9 Eestis sündinud koera:

HD	A	B	C	D	E
Kogus(9)	3	2	3	1	0
%	33,33	22,22	33,33	11,11	0
ED	0	1	2	3	
Kogus(9)	3	3	1	2	
%	33,33	33,33	11,11	22,22	

Ja 11 imporditud koera:

HD	A	B	C	D	E
Kogus(11)	1	2	2	3	3
%	9,09	18,18	18,18	27,27	27,27

ED	0	1	2	3
Kogus(11)	7	1	1	2
%	63,63	9,09	9,09	18,18

Üldpilt on selline:

HD	A	B	C	D	E
Kogus(20)	4	4	5	4	3
%	20	20	25	20	15
ED	0	1	2	3	
Kogus(20)	10	4	2	4	
%	50	20	10	20	

Nagu ka eelneval perioodil tehtud analüüs näitab, on halvema astmega HD risk märgatavalt suurem sissetoodud koerte puhul. Siinkohal ei saa küll märkimata jätta, et Eestis sündinud koeri on äärmiselt vähe uuritud. Reaalsuses läbivad ametliku uuringu vaid potentsiaalsed aretusisendid. Valdav enamus siinsündinud koertest ostetakse puhtalt tarbe eesmärkidel. Välismaalt toodud koeri aga ostetakse aretuseks ja seepärast ka uuritakse sagedamini. Imporditud koerad osutuvad tihti tuntud vene koerte järglasteks; Venemaal aga, nagu eelpool öeldud, uuringuid ei tehta.

Analoogsed andmed Soome kohta 4 aasta jooksul (2011-2014):

HD	A	B	C	D	E
Kogus(70)	29	12	11	13	5
%	41,43	17,14	15,71	18,57	7,14
ED	0	1	2	3	
Kogus(71)	46	20	2	3	
%	65,71	28,17	2,82	4,22	

Imporditud koerad:

HD	A	B	C	D	E
----	---	---	---	---	---

Kogus(9)	1	2	2	3	1
%	11,11	22,22	22,22	33,33	11,11
ED	0	1	2	3	
Kogus(10)	7	2	0	1	
%	70	20	0	10	

Tervikpilt Soomes viimase 4 aasta kohta:

HD	A	B	C	D	E
Kogus(79)	30	14	13	16	6
%	37,97	17,72	16,46	20,25	7,59
ED	0	1	2	3	
Kogus(81)	53	22	2	4	
%	65,43	27,16	2,47	4,94	

Tuleb rõhutada, et uuritud koerte arv Soomes on Eestiga võrreldes oluliselt suurem. 3 aastaga sündis Soomes 141 kutsikat ning selle aja jooksul uuriti neist 46 sealsündinut, st. peaaegu 33% registreeritutest. Eestis sündis 5 aastaga 69 kutsikat, uuriti aga 9 Eestis sündinut ehk alla 13%. Võimalik, et põhjuseks on suhteliselt kõrge uuringute hind ja mitte väga kõrge kutsikate hind.

Nii Soome kui Eesti registrite andmed näitavad, et peaaegu 30% populatsioonist on HD aste D ja E ning mõlemas riigis võib selgelt täheldada tendentsi (vaadates ka eelneva perioodi analüüsi), et sissetoodud koertel esineb sagedamini haigema astme düsplaasiat. Küünarliigese düsplaasiast on pilt väga erinev- Eestis on enam kui 30% koertest diagnoositud astmeid 2 ja 3, Soomes aga vähem kui 10% koertest. Olulist erinevust sissetoodud ja kohalike koerte vahel ei ole.

4.4 Välimik

Võib öelda, et populatsiooni eksterjäär on standardile vastav. Tõsisematest vigadest on viimastel aastatel silma hakanud ebakorrektsed hambumust.

5. KOKKUVÕTE VARASEMA KEHTINUD ARETUSEESKIRJA MEETMETE RAKENDAMISE TULEMUSTEST

Eelmise programmi peamiseks eesmärgiks oli statistiliste andmete kogumine tõus sagedamini esinevate haiguste (puusa- ja küünarliigese düsplaasia) kohta, aga ka nende tulemuste kättesaadavaks tegemine huvilistele. Kuna uuringu läbinuid isendeid on väga vähe (kõigest 20 koera), näib lõplike järelduste tegemine kohatuna.

6. ARETUSE EESMÄRGID JA STRATEEGIAD

6.1 Nägemus

Algselt kujunes tõug karjavalve tõuks, kuid rida mitmesuguseid poliitilisi ja majanduslikke sündmusi on viinud asjaoluni, et populatsiooni põhimass asub Venemaal ning vähemalt viimase viiekümne aasta jooksul on tema praktiliselt ainsaks kasutusalaaks territooriumide ja majapidamiste valvamine. Venemaa on ühtlasi standardi koostajaks. Karjade kaitsmiseks neid koeri Euroopas sisuliselt ei rakendata ning tõu kodumaal on traditsioonilised karjakasvatustavad pealetungiva tsivilisatsiooni surve all.

Niivõrd suurepärase ja võimalik, et parim valvekoer üldse, on kaukaasia lambakoer tänu oma jõule, vähenõudlikkusele, iseseisvusele, umbusklikkusele võõraste suhtes, tugevale territoriaalse kaitse instinktile. Nii nagu igas tõus, esineb siingi koeri, kellel need omadused on liiga napid või liiga ülemäärased ja paraku just viimased võivad tekitada ohtlikke olukordi luues tõule omamoodi „ohtlikkuse” oreooli. Samal ajal nihutab pädevate iseloomutestide puudumine koos näitustel osalemistega koerte käitumistunnuseid sageli liigse pehmuse ja ükskõiksuse suunas ning nõudlus näitustel efektsete suurekasvuliste koerte järele muudab tõule omase tugeva, terve ja vähenõudliku välimiku klassikalise mastifi sarnaseks (koos kaasuvate tugi- ja liikumiselundkonna haiguste ja lüheneva elueaga). Selgelt võib täheldada perspektiivi tõu muundumisest lihtsalt üheks järjekordseks hiiglaslikuks seltsikoeraks. Õnneks leidub piisaval hulgal neidki tõu austajaid, kes eelistavad kaukaasia lambakoera klassikalist tüüpi- vähenõudlikku, tervet, pikaeaalist, selgelt väljendunud territoriaalse kaitse instinktiga, kuid need koerad pole muidugi kõigile sobivad.

6.2 Tõuühingu eesmärgid

Võttes arvesse Eestis asuva populatsiooni väiksearvulisust on ilmne, et tõule tervikuna ei avalda ei kohalik tõuühing ega kasvatajad mitte mingisugust mõju. Kahe-kolme sündiva pesakonnaga aastas võib pelgalt 1 ebaõnnestunud või vastupidi- õnnestunud pesakond- muuta populatsiooni seisundi üldpilti mitmeks aastaks. Tänapäevase seisuga ei ole Tõuühingul mitte mingisuguseid hoobasid, mis mõjutaksid kasvatajaid aretuskoerte valikul ning seepärast näeb ühing oma peamise funktsioonina Eestis (ja võimalusel naaberriikides) asuvate koerte kohta andmete kogumist ning kättesaadavaks muutmist huvilistele. Ühingu ülesannete hulka ei kuulu ka populatsiooni suurendamine, pigemini on eesmärgiks maksimaalselt motiveerida kasvatajaid kasvatama hästi läbimõeldud paaride valiku teel saadud pesakondi. Selleks peaks iga aretaja võimalikult objektiivselt hindama talle kuuluvate koerte välimiku ja iseloomu väärtusi ja puudusi ning aretuskoerale paarilise valimisel seda ka arvestama. Tõuühingu arvates saab kõige objektiivsema hinnangu tõu erinäitusel ja testimistel. Mitte vähemtähtsaks ülesandeks peab ühing uute koeraomanike igakülgset teavitamist antud tõugu kutsikate kasvatamise iseärasustest ning varajase sotsialiseerimise olulisusest.

Tööomaduste ja adekvaatse käitumise säilitamiseks tõus on ainsaks reaalseks võimaluseks keelata aretuses arad ja juhitamatu agressiivsed isendid. Objektiivse hinnangu koera iseloomuomaduste kohta võib saada vaid erinevaid teste sooritades. Hetkeseisuga pakub ühing soovijaile mitteametlikku testimist RKF-i aretuskoerte programmi järgi, samuti valveomaduste testimist.

Tõu populatsiooni tervise säilitamiseks soovib ühing loobuda aretuses koertest, kes põevad kroonilisi haigusi, pole võimelised ise paarituma või kellel puudub normaalne emainstinkt.

Erinäitustele kutsutakse koeri hindama inimesed, kes mitte ainult ei oma kohtunikukogemusi antud tõugudega, vaid, enamikel juhtudel, on ka ise aastaid nende aretuses tegevad ning sel moel

suutelised maksimaalselt objektiivselt hindama olemasolevat populatsiooni ja jagama nõuandeid asjast huvitatuile. Erinäituste tulemused, pildid ja videod on analüüsiks kättesaadavad kõigile soovijatele. Kord mõne aasta tagant viib ühing läbi koerte mõõtmisi ja indekseerimist ning needki andmed on kättesaadavad.

6.3. Tõuühingu strateegia

Lähima viie aasta peamiseks ülesandeks on jätkuv terviseuuringute tulemuste ja populatsiooni suuruse kohta käivate andmete kogumine. Veelgi pikemas perspektiivis tuleb võib-olla kaaluda duubelpesakondade piiramist kahe korrani või keelata see üldse kui esimene pesakond oli kutsikarohke, seda kõike johtuvalt populatsiooni väiksearvulisusest. Samuti võib tekkida vajadus viia sisse piirangud halvema düsplasia astmega aretuskoertele. Oluliseks strateegiliseks ülesandeks on ka ametliku iseloomutesti väljatöötamine ja rakendamine.

ALLIKAD

Statistilised andmed:

Eesti Kennelliidu tõuregister

Soome Kennelliidu register

Tõu taustaandmed:

«Кавказская овчарка» под ред.О.Красновская, Москва «Аквариум» 2003

«Отечественные породы служебных собак азиатского происхождения» под ред.В.Калинин, Москва «Патриот» 1992

«Экстерьер и породы служебных собак» Ал.Мазовер, Москва 1947

«Племенное дело в служебном собаководстве», А. Мазовер, Москва 1954

LISAD

Kehtiv tõustandard